

1. Een verstrooide professor

‘Moet je dat zien ... Wat is die kerel daar aan het doen?’

Niels houdt zijn pas in en kijkt in de richting van Nicks uitgestoken wijsvinger. Op de stenen trap van een van de hoge herenhuizen aan de overkant kruipt een man behoedzaam over de treden. Zijn broek slobbert om zijn benen en de ellebogen van zijn geruite jasje zijn kaal. Zijn grijze haar hangt in lange slierten om zijn hoofd. Met een snelle beweging veegt hij een haarlok uit zijn ogen. Daarna glijden zijn handen weer zoekend over de gladde traptreden.

‘Misschien is hij een van zijn lenzen verloren?’ oppert Niels. Hij heeft zijn moeder ook weleens helpen zoeken. Voordat de minuscule lensjes goed in haar ogen zitten, gaat er soms heel wat mis. En zo’n doorzichtig dingetje weer terugvinden op de badkamervloer is met goede ogen al een heel gedoe, dat weet hij uit ervaring.

Nick proest het uit.

‘Nou, dat kan toch best?’ reageert Niels beledigd.

‘Mijn moeder verliest er ook weleens een, dan schuift de hele familie op die manier door de kamer.’

‘Daar lach ik niet om’, hikt Nick. ‘Volgens mij heb je

zelf lenzen nodig. Kijk dan, hij heeft een knots van een bril op!’

Beteuterd kijkt Niels naar het opvallende donkere montuur. Dat heeft hij natuurlijk weer.

Nieuwsgierig komen de jongens dichterbij en blijven bij de grijze stenen trap staan. Het lijkt wel of die man hen helemaal niet in de gaten heeft! Onverstoorbaar vervolgt hij zijn vreemde zoektocht.

‘Eh ... meneer, bent u iets kwijt of zo?’ vraagt Nick voorzichtig.

Verstoord tilt de man zijn hoofd op en kijkt de jongens een beetje verdwaasd aan.

‘We kunnen anders wel even helpen zoeken’, vult Niels aan.

De afwezige blik in de ogen van de man verandert in een glimlach. ‘Nee joh, ik ben helemaal niets kwijt.’ Dan vervolgt hij raadselachtig: ‘Maar ik heb wel iets gevonden.’

Nu is het de beurt van de jongens om verbaasd te kijken.

Met een zucht richt de excentriekeling zich op en laat zich op de bovenste tree van de trap zakken. Uitnodigend klopt hij op het gladde steen naast hem.

Direct wippen Niels en Nick de trap op en ploffen naast de man neer.

‘Vertel mij maar eens’, zegt de man – en zijn gezicht vertoont steeds meer lachrimpeltjes – ‘waar zitten jullie

nu?’ Vragend kijkt hij de jongens aan.
‘Ja duh, in Utrecht natuurlijk’, reageert Nick.
Niels zwijgt. Zou het een strikvraag zijn?
‘Fout’, constateert de man lachend. ‘Of eigenlijk: niet helemaal goed. Jullie zitten hier op een stukje België. Deze trap is gemaakt van Belgisch hardsteen.’
Verwonderd kijken de jongens naar de donkergrijze stoep waar ze op zitten. ‘België?’ vraagt Niels verbaasd. ‘Waarom komt die steen helemaal uit België? In Nederland is toch steen genoeg?’
‘O, maar het kan nog wel gekker, hoor’, vervolgt de man terwijl hij liefkozend over het glanzende oppervlak van de trap wrijft. ‘In Nederland hebben we zulke mooie stenen nu eenmaal niet. Sommige soorten komen zelfs helemaal uit Spanje of van buiten Europa.’
De man recht zijn rug. ‘Weet je wat er zo bijzonder is aan deze steen? Er zitten allemaal fossielen in opgesloten. Dat maakt de binnenstad van Utrecht voor een geoloog tot een waar feest. Ik hoef het land niet uit om fossielen te vinden en ik krijg tijdens het werken niet eens vieze handen.’
‘Maar wel vieze knieën’, fluistert Nick in Niels’ oor terwijl hij naar de vochtige plekken op de broek van de man wijst.
‘En het mooiste is’, gaat de man onverstoorbaar door – zoekend gaan zijn handen over de tree waar hij gebleven was toen de jongens aan kwamen lopen – ‘het

mooiste is dat de stenen netjes worden doorgezaagd en gladgemaakt. Kijk hier eens wat ik net op zo'n zaagvlak heb gevonden.'

Meteen zitten de jongens met hun neus boven op het stuk steen dat de man aanwijst. In de donkergrijze bovenlaag is onmiskenbaar de lichtgrijze afdruk van een schelpje te zien. Vol ongeloof kijkt Niels ernaar. Zelfs de ribbeltjes zijn te onderscheiden. 'Dat heb ik nog nooit gezien!' roept hij verwonderd uit.

'Dat kan ik begrijpen. Dat komt omdat je er nooit oog voor hebt gehad. Vanaf nu zul je ze in elke hardstenen trap of drempel tegenkomen. Misschien straks wel bij je eigen voordeur!'

Opnieuw veegt de man met een gehaast gebaar een grijze haarlok uit zijn gezicht.

Niels kijkt nog eens goed naar de bijzondere man.

Wacht eens ... Kent hij hem niet ergens van?

'U stond zaterdag in de krant!' roep hij dan uit. 'Toch? Op de foto, met een grote goudklomp in uw handen.'

Hij knikt heftig, hij weet het zeker. Niet dat hij *Het Stadsblad* altijd zo goed leest, maar de rubriek *Bijzondere stad, bijzondere mensen* slaat hij nooit over.

'Je hebt gelijk', lacht de man. 'Tjonge, dat jongens als jij nog een krant lezen. Jullie doen toch alles digitaal tegenwoordig?'

Niels glimlacht en wijst naar Nick. 'Bij hem klopt dat. Hij leest nooit een krant, hij bezorgt ze alleen.'

Nick haalt zijn schouders op. 'Nou en. Als er iets in staat wat ik echt moet weten, vertel jij het me wel.' Niels denkt aan het krantenartikel dat hij twee dagen geleden heeft gelezen. Hoe was het ook alweer? Een Russische professor met een moeilijke naam die afscheid nam van de universiteit, omdat hij met pensioen ging of zo.

'Dat u zo'n grote goudklomp in huis heeft', merkt hij verbaasd op.

'Nee joh, dat is geen goud', corrigeert de professor hem. 'Stel je voor. Als dat zo was, zou ik hem meteen verkopen.'

'Was u dan miljonair?' wil Nick weten.

'Nog lang niet', grinnikt de man. 'Maar wel wat rijker dan nu.'

'Als het geen goud is, wat is het dan wel?' vraagt Niels ongeduldig.

'Pyriet, mijn lievelingsgesteente. Daarom stond ik er ook mee op de foto. Het is mijn mooiste steen. Pyriet bestaat uit ijzer, en de kristallen vormen altijd van die mooie figuren. Meestal kubussen, maar soms ook ingewikkelder patronen. Piramides en zo.' Dromerig staart hij voor zich uit. 'Ik kan er uren naar kijken. En erover vertellen.'

'Trouwens', veert hij op, 'je bent niet de enige die pyriet verwacht met goud. Vroeger noemden ze pyriet gekkengoud. In de tijd van de goudzoekers raapten

minder geoefende gelukzoekers regelmatig een stuk pyriet op uit het water, als een kind zo blij met een stuk gouderts dat veel groter was dan ze ooit hadden gezien. Dachten ze ...'

'Hoe heet u ook alweer?' onderbreekt Niels de woordenstroom. 'Ik weet alleen nog dat het een heel moeilijke naam is.'

'Preobraschenski', antwoordt de professor langzaam en duidelijk. 'Nikolaj Preobraschenski.' Meteen ratelt hij verder. 'Jij bent niet de enige die er moeite mee heeft, hoor. Ik woon al veertig jaar in Nederland en heb mensen mijn naam op de meest gekke manier horen uitspreken. Of ze zeiden helemaal niks. Dan zaten ze alleen maar wanhopig naar hun papier te staren.'

'Peobraschenksi', zegt Niels zacht. 'Nee, Preobas...'

'Stop maar', onderbreekt de professor hem zuchtend.

'Zeg anders maar gewoon Nikolaj. Dat lukt toch wel?'

'Nikolaj, wat leuk!' reageert Nick enthousiast. 'Zo heet ik ook, maar dan op z'n Hollands.' Met een guitige glimlach op zijn gezicht geeft hij de professor een stevige handdruk. 'Aangenaam. Nick is de naam.'

Even kijkt de man Nick sprakeloos aan, maar dan dient hij hem van replek. 'Nou nou, Hollands zeg je? Volgens mij lopen er in Amerika meer Nicks rond dan hier.'

Dan draait hij zich naar Niels. 'En wat is jouw naam, jongeman?'

‘Niels’, antwoordt Niels een beetje schuchter.

‘Niels en Nick’, herhaalt de professor. ‘Dat is makkelijk te onthouden.’

‘Makkelijker dan uw naam’, laat Nick er ondeugend op volgen.

‘Heeft u nog meer stenen thuis?’ vraagt Niels belangstellend. ‘Of heeft u alles op de universiteit gelaten?’

‘Gelukkig niet! Als je een bijzondere steen ontdekt, zijn er vaak in de buurt meer te vinden. Dan nam ik altijd twee stukken mee. Een voor de universiteit en een voor thuis. Gewoon als aandenken.’

‘Ook met fossielen erin?’ wil Nick weten. ‘Heeft u ook stukken dino?’

‘Dat zou je wel willen, hè? De eerste jongen die niet gefascineerd is door die prehistorische monsters moet volgens mij nog worden geboren. Maar ik heb meer verstand van fossiele schelpjes. En die zijn minder saai dan je denkt.’ Hij knikt heftig om zijn woorden kracht bij te zetten.

‘Weet je wat?’ vervolgt hij. ‘Het is toch herfstvakantie? Kom anders woensdagmiddag bij mij thuis, dan kunnen jullie mijn hele verzameling zien.’

‘Yes!’ reageert Nick. Enthousiast geeft hij Niels een por in zijn zij.

‘Heeft u daar wel tijd voor?’ vraagt Niels zich hardop af. Zijn vader, die arts is, heeft het altijd maar druk.

‘Nu wel’, lacht de professor. ‘Ik ben nu immers emeritus. Of weten jullie niet wat dat is?’

Niels knikt. ‘Sommige dominees zijn dat ook. Die preken af en toe bij ons in de kerk.’ Gevat voegt hij eraan toe: ‘En ze zijn net zo grijs als u.’

‘Dat heb je goed in de gaten’, antwoordt de professor terwijl hij zijn hand door zijn haren haalt. Stram komt hij overeind en loopt voorzichtig de trap af.

Een windvlaag blaast het haar opnieuw in zijn gezicht. Het begint te regenen. Grote regendruppels maken donkergrijze cirkeltjes op de trap.

‘Op natte steen zie je de structuur nog beter’, leert hij de jongens nog even snel. Hij wijst op een wit schelpje dat nog meer opvalt nu de donkere steen nat is. ‘Maar kom, ik ga nu echt naar huis. Tot woensdag, jongens. Ik woon hier niet ver vandaan, Maliebaan 45^b.’